

Kmetijski list

Glasilo „Samostojne kmetijske stranke za Slovenijo“.

Izhaja vsak četrtek.

Naročnina:

celoletno K 25.—
polletno 15.—
Posredna številka 1.—

**Kmet, pomagaj si sam,
in svoje stališče v državi
uravnaj si sam!**

Inserati:

1 mm inseratnega stolpca štane za:
malo oglaš K 1.—
redne razpise 1.50
reklame 3.—

Uredništvo in upravnništvo lista je v Ljubljani na Kongresnem trgu št. 9 (nasproti dvorca).

Prestolonaslednik v Sloveniji.

Naš bodoči kralj dospe v Ljubljano v soboto, dne 26. t. m., najbrže okoli štirih popoldne.

Skupine v narodnih nošah, okrašeni vozovi in jezdeci naj se začno zbirati okoli ene popoldne pred hotelom „Slonom“.

Na poti v Ljubljano se bo prestolonaslednik v soboto najbrže ustavil za kratek čas v Brežicah še pred 11. uro, potem pa v Litiji po eni popoldne. V obeh krajih ga bo pozdravilo ljudstvo. Skozi druge železniške postaje bo vozil vlak zelo počasi in železi je, da se zbere tudi v teh veliko ljudstva. Hiše ob progi naj bodo okinžane in z njih razobešene narodne zastave.

V ponedeljek, dne 28. t. m., bo regent potoval z avtomobilom po državni cesti na Bled, kamor bo dospel okoli poldneva, med potjo pa se najbrže ustavi tudi v Kranju. Z Bleda se odpelje potem v Tržič, kamor utegne dospeti okoli treh popoldne, od tam pa se bo vrnil v Ljubljano.

V torek, dne 29. t. m., pa se odpelje prestolonaslednik z avtomobilom preko Domžal in Lukovice skozi Črni graben, Vranksko in Zalec v Celje, kjer se okoli poldneva za hip ustavi, potem pa nadaljuje vožnjo čez Vojnik, Konjice in Slovensko Bistrico v Maribor, kjer bo sprejemal deputacije.

Povsod ob tej poti okrasite hiše z narodnimi zastavami in zelenjem, postavite mlaje in napise, ljudstvo pa naj se zbere, da prestolonaslednika pozdravi. Skozi vasi bo avtomobil vozil počasneje.

Kdor ima narodno nošo, naj ga pričaka v taki. Ako ga pričakate na okrašenih vozovih in ako se v ta namen stvorijo tudi skupine jezdecev, bo to vso svečanost še bolj povzdignilo.

Naše krajevne odbore pozivljemo, da store vse, da bo sprejem čim lepši in da se zbere povsod čim več ljudstva.

Pohitite vsi, tudi bolj oddaljeni, v kraje, kjer boste mogli videti prestolonaslednika regenta Aleksandra.

To vam razglušamo tako pozno vsled tega, ker prej spored potovanja ni bil še natančno znan.

V boj proti draginji!

Cene živilom in nekaterim drugim potrebščinam so začele počasi padati. Žal, da najprej pri naših, v potu obraza in s krvavimi žulji ter z našim trudom pridobljenih pridelkih: žitu, živini itd. Začelo se je torej najprej pri

kmetem stanu, medtem pa si drugi producenti, trgovci, špekulanti in verižniki, ki kažejo smehljaje svoje zadovoljstvo, zopet na naš račun polnijo svoje žepce. Udarjeni smo mi. Izjemajo in izkoriščajo nas na vseh koncih in krajih. Ob padcu tujih valut v Beogradu ni pričakovati še kar na slepo in otroško obnem tudi zboljšanja razmer. Ne! Ne bodite kratkovidni! Mogoče se je izpremenil samo način špekulacije s tem, da so odpadli stari špekulanti in prišli novi. Mogoče še hujši! Kdo ve?

In če se vprašamo, kdo je temu padanju cen vzrok? Naši proizvodi, naši produkti, naš trud! Ker se nam obeta dobra letina, so se zmešali tem špekulantom računi. Ti špekulanti, krščeni in nekrščeni Judje, ki se vozarijo okoli nas in iščejo drugih poti in smeri ter se hočejo samo prilagoditi razmeram, bodo gledali samo na to, da bo tekla voda na njih mlina, da se ne bi cene znižale, ali če se bodo, potem samo našim pridelkom. Kaj naj gledamo to početje prekrizanih rok? Ali hočete postati še večji sužnji, kakor ste že? Vsi na plan! „Samostojnej“ ali „zvezar“ naj bo pred vsem kmet! Nas je največ v državi! Izognite se veliki nevarnosti, ki preti ne le našemu stanu, ampak tudi delavcem in uradnikom, sploh vsem nižjim slojem, kratko rečeno 99 odstotkom prebivalstva! Pogovorite se med seboj in nastopajte skupno in združeno! Opozorite naše predstavnike, oziroma voditelje, na to! Za kaj jih pa imate? Zakaj naj bi ravno kmetje in nižji sloji ljudstva (katerih je 99 odstotkov) bili daritvene ovce, oziroma sužnji, nekaterih verižnikov in trgovcev in naj bodo ti slednji že potem v judovski ali krščanski halji! Vsi so enaki!

Vsakega posameznika, slehernega kmeta in sleherne kmetice, duševnega in ročnega delavca naj bo prva in najvažnejša skrb, da svoje potrebščine omeji na najnižjo mero. Ne izdajajte denarja po nepotrebnem za drage obleke, čevlje in za druge mnogokrat prav nepotrebne stvari! Oklenite se trdovratno sklepa, da mora stvar, ki jo hočete kupiti, na vsak način postati cenejša in boljši kup! Potrpite! Napovejte boj vsemu, kar je predrago! Voditelji, duhovniki in učitelji, sploh vsa trpeča inteligenca! Vaša dolžnost je, poučiti ljudstvo, da vztraja, oziroma varčuje, ter ga vzpodbujati ne samo z besedami, temveč tudi z dejanji in lastnim vzgledom.

Franjo Kafol,

strokovni učitelj na Grmu.

Premišljevanje slovenskega kmeta.

Hude čase smo preživeli in jih še živimo. Nimamo najpotrebnejših reči in še tiste, ki se dobe, imajo tako ceno, da jih ni mogoče plačati. Če prideš v trgovino kupovat, opaziš, da so vsemu blagu cene od dne do dne višje. Tobaka, katerega naša država največ pridelala, dobimo

bore malo in cene mu skoraj vsak mesec zvišajo. Usnju, podplatom so cene take, da te po peti zašegače, če jih slišiš. Če pa kmetica kako jajce, glavo zelja ali kak drug pridelek za nekaj vinarjev preceni ali proda, jo že kaznujejo. Kje naj vzame kmet denar, če nima kaj prodati? Kako naj poplača neobhodne potrebščine? Če pa ima kaj za prodati, ne sme prekoračiti uradno določenih cen. Tako je bilo v času vojne in je še sedaj. Slovenski kmet naj skrbi, da bodo mesta meso ceno dobivala, sam pa naj pri težkem delu ob suhem kruhu živi, da bo mogel brezposelne ljudi v mestih hraniti. Prav je pisal pesnik starina:

Pridite delat, krav' dojit,
No naše friške vode pit,
Ve kuštrave gospače!
Kda ne bo vaš želodec sit,
Bogme dobite apetit
Na naše koruzjače.

Večkrat povprašujemo: kam gre naše zrnje in za kaj? Kompenzacija za poljske pridelke naj bo blago, ki je kmetijstvu potrebnejše. Pisalo se je, da dobimo ceno blago za obleko itd., pa na vseh koncih in krajih od tega nič ne vidimo. Opravičeno bi zaklicali Beogradu: „Proč s tako vlado!“ Odkar obstoji naša država je bila in je vlada v rokah samih doktorjev. Ti se pravdajo za ministrske stole in za strankarstvo, dobrobit države pa jim je deveta briga. Pa kako naj taki ljudje gospodarstvo poljedelske države vodijo, ko se gospodarstva niso učili. Znajo pač lepo govoriti in nam obljubljati nebesa na zemlji, mislijo pa pri tem samo na svoj žep. Glavno jim je, da zasedejo ministrske stole. To, da bi o njim prideljenem poslu kaj razumeli, je postranska stvar.

Če premišljujemo žalostne razmere v naši državi, loti se nas nehote vprašanje: „Kdo je temu kriv“? V lastno sramoto moramo priznati, da mi kmetje sami. Če premotrivamo sedanji življenjski ljudstva, vidimo, da se vse družijo, ker v združenju je moč. Kaj vse so dosegli združeni delavci i dr.! Izvojevali so si za svoj obstoj različne potrebne pravice in ugodnosti, samo mi kmetje smo tako zabiti, da tega ne sprevidimo in se ne združimo. Ustanovila se je sicer pred leti „Kmetiska zveza“, katera pa svoje ude le veže, da se ne smejo za svojo dobrobit prosto gibati. Molčati moraš, kakor kužek in storiti to, kar voditelji ukažejo. Ako izustiš kako pametno, ki jim ni po dlaki, ali pa dokažeš, da je njih ukrep kmetu škodljiv, izgubil si njih milost, proglasijo te za brezverca ter sovražnika cerkve in duhovnikov. Roko na srce in povejte mi, kaj je „Kmetiska zveza“ od svojega obstoja do sedaj koristnega za kmeta izposlovala! Zbudimo se, da ne bo prepozno! Združimo se v SKS., katere edina zadača je skrb za dobrobit kmetijskega stanu! Nastopimo ob volitvah vsi kot en mož! Združeni volimo za poslance svoje moze, ki poznajo naše težnje in jih bodo na pristožnem mestu tudi braniti znali! Preč z doktorji, ki so

dokazali, da krmila države voditi ne znajo, ker so jim strankarski nameni dražji kot blagor ljudstva!

Podravski kmet.

Klerikalci in prehrana.

Kaj je pri nas vse mogoče! Vsi še predobro vemo, da je svoj čas vlada, v kateri so sedeli tudi klerikalni ministri, uradno izjavila, da v Jugoslaviji ni živil niti toliko, da bi bila gladka zagotovitev prehrane mogoča, vsled česar je prepovedala izvoz.

Cene so se začele dvigati. Ker se je vsakdo bal, da bo moral gladovati, kakor v letih 1917. in 1918., je kupoval, kar je dobil in plačeval po taki ceni, kakršna se je zahtevala. Moka n. pr. se je skoraj čez noč podražila od 3 na 15 kron, odnosno od 5 na 20 kron za kilogram.

Sedaj pa je naenkrat ista vlada razglasila, da imamo preveč živil, vsled česar je dovolila njihov izvoz, ki znaša na tisoče vagonov.

Kakšna vlada je to, ki razglasa danes, da smo pred lakoto, jutri pa trobenta, da imamo vsega preveč?

Zakaj je vlada delala tako? Ali je bila mnenja, da mora delati za nikdar site požeruhe — verižnike — ali za ogromno večino poštenega stradajočega ljudstva?

Vlada je dobro vedela, da je v državi še veliko preveč živil, saj se je lahko vsak čas po svojih organih prepričala, kolikšne so zaloge. Toda vlada je menda uprav nalašč uradno razglasila, da ni živil in to samo zato, da so cene čez noč tako strahovito poskočile, da so pri tem zopet verižniki in zavodi raznih strank, ki so bile na vladi, svoje že prej poceni nakupljene in skrbno prikrivane zaloge mogli po oderuških cenah prodajati in s tem ubogo ljudstvo prav do kosti galiti.

Vse mizerije so v polni meri krivi klerikalni ministri, ki so ljudstvu lagali, da ni živil.

Naši shodi in sestanki.

(Sv. Andraž v Haložah.) V nedeljo dne 6. junija je bil v Leskovcu shod SKS., čigar udeležba je bila nad vse pričakovanje povoljna. Dopisnik „Straže“ je trdil resnico, ko je pisal, da je Leskovec „zaveden“. Mi bi samo še dostavili, da je tudi „samostojen“, čeravno neki gospod misli, da naš kmet še ni sposoben za samostojnost. Bomó videli! Na shodu sta govorila tovariša Kirbiš iz Prepolj in Fric od Sv. Janža. V svojih govorih sta objasnila program „Samostojne kmetijske stranke“, ki stremi za tem, da postavi našega kmeta na lastne noge ter ga nauči v zadevah, ki se tičejo njegovega stanu, samostojno nastopati. SKS. bo zastavila vse svoje moči, da povzdigne našega kmetovalca gospodarsko in kulturno in da postavi s tem našo lepo in bogato jugoslovansko državo na trdna tla. Slovenski kmet, zavedaj se, da ti je v političnem življenju mesto natančno odmerjeno, ako hočeš biti zvest svojemu stanu in koristen član svobodne države. Slovenski kmet pripada lahko le eni stranki, t. j. „Samostojni kmetijski stranki“, ker druge stranke zasledujejo samo svoje sebične cilje, pri čemer jim je kmet le sredstvo. SKS. je dosegla s tem shodom dober uspeh, kar se bo najlepše pokazalo pri bodočih volitvah. „Kmetijski list“ pa bo v vedno večjem številu romal v naše krasne Haloze. Zivela „Stara pravda“!

Pokrajinske vesti.

(Slovenski javnosti.) Njegovo kraljevsko Visočanstvo prestolonaslednik in regent Aleksander pride dne 26. t. m. v Ljubljano. Na osvobodjena slovenska tla stopa po stoletjih robstva vladar, ki ga je izklical narod sam. Vem, da mi ni potrebno z besedami izražati globokih čuvstev in drhtenja naših src, ki bodo v zanosu utripala tiste dni, ko bo Njegovo kraljevsko Visočanstvo prestolonaslednik, našega naroda sin, prebival sredi med nami. Slovenija bo storila vse, da najslovesneje in najprisrčneje pozdravi svojega junaškega in najvišjega sina.

Dr. Brejc s. r.

(Pokrajinske vlade v Sloveniji in na Hrvatskem) se preosnujejo šele po regentovi vrnitvi s potovanja.

Vsi tisti naročniki, katerim so bile v zadnji številki priložene položnice, a imajo naročnino plačano že za vse leto, naj porabijo položnico v to, da pridobe novega naročnika.

Upravništvo „Kmetijskega lista“.

(„Slovenec“ nas vendar priznava!) Dosedaj je klerikalno časopisje skušalo popolnoma utajiti važnost gibanja za SKS. V številki 133. pa prorokuje „Slovenec“ demokratom poraz ter piše: „Kar so imeli (namreč JDS.) po deželi pristašev, jim je ušlo v kmetijsko stranko, ki proglašča, da je samostojna. Po mestih in trgih se je ustanavljala obrtna stranka, ki je tudi ušla v kmetijsko stranko“. — K slabi stranki ljudje vendar ne uhajajo, temuč si na ta način preberejo nekaj boljšega. „Slovenec“ bo doživel še vse drugačno uhajanje v našo stranko, ki je edina poštena, resna in stanovska.

(Za župana borovniške občine) je bil dne 13. t. m. izvoljen g. Ivan Majaron ml. iz Brezovice pri Borovnici, ki je zaveden pristaš naše stranke. Borovniškim občanom čestitamo na tej pridobitvi.

(Poverjeništvu za kmetijstvo v Ljubljani) razpisuje mesto državnega vinarskega instruktora pri Sv. Lenartu v Slovenskih goricah. Službeni pogoji so razvidni iz razpisa v 76. št. „Uradnega lista deželne vlade za Slovenijo“. Prošnje je vložiti do dne 31. julija t. l. pri sprejdanju imenovanem poverjeništvu.

(Društvo slovenskih absolventov kmetijskih šol) ima dne 29. t. m., t. j. na praznik Sv. Petra in Pavla ob desetih pri „Novem svetu“ v Ljubljani svojo glavno skupščino z zanimivim in obširnimi sporedom. Vabijo se vsi člani kakor tudi ostali tovariši-absolventi širne Slovenije, ki še niso člani društva, da se udeležijo tega občnega zbora in se kot zavedni kmetovalci prijavijo k vstopu v društvo, ki ima namen pospeševati strokovne in stanovske koristi svojih članov. Tovariši, pridite vsi, da prestejemo svoje vrste ter tako manifestiramo za našo stvar in postavimo naše preosnovano društvo na trdno in širšo podlago. Dandanes, ko iščejo vsi stanovi svoj obstoj in dobrobit v združenju, mora tudi zaveden in strokovno naobražen kmetovalec korakati z duhom časa naprej. V družbi je moč!

(Srečna Slovenija!) Pri nas dobimo skoraj vsaki teden kak nov davek v obliki pristojbin, carin in raznih taks, pri tem pa se delajo naši trgovini, industriji in obrti, kakor tudi kmetijskemu proizvodjanju vse mogoče ovire in težave. Tako srečna pa je le Slovenija, dočim v drugih krajih države cvete popolna svoboda za trgovino in obrt. Tudi se pri nas redno pobirajo vsi davki, dočim uživajo sodržavljanji nižje na jugu v tem oziru posebne predprave. Temu bo treba napraviti konec. Vsem državljanom enake pravice, pa tudi enake dolžnosti! Priti že moramo enkrat do urejenega, enotnega državnega gospodarstva, predvsem pa do urejenega in enakomernega davčnega postopanja, ker z večnimi primanjkljaji se v državi ne bo moglo in smelo več gospodariti.

(Ubogi socialni demokratje.) Ljubljanski socialni demokratje so kupili tiskarno J. Blasnikovih naslednikov za 1 milijon 400.000 kron.

(Podpore po vojnih ujetnikih ustavljene.) Zopet se je zgodila kričeča krivica. Beogradska vlada je ustavila podpore rodbinam, ki imajo zdrževalce v vojnem ujetništvu, dasi ni vlada ničesar storila, da bi se mogli ujetniki vrniti iz Rusije. Poslanci naj krivico preprečijo!

(Naši vojni ujetniki.) V Italiji imamo še 429 vojnih ujetnikov, ki se vrnejo v najkrajšem času, oziroma ko ozdravijo. Deset teh ujetnikov je izjavilo, da prostovoljno ostanejo v Italiji. — Iz Rusije se je zadnje čase vrnilo 2221 jugoslovanskih ujetnikov, a koliko jih je še tam ostalo, ni mogoče dognati. Naša država je poslala tja dve komisiji, ki zbirata ujetnike ter pripravljata vse potrebno za njih vrnitev.

(Program komunistov) je razglasilo boljševisko glasilo „Rdeči Prapor“ s tem, da piše: „V boju za delavsko premoč se stranka nikdar in nikjer ne sme odreči tudi najslabšemu orožju“.

(Manifestacija za „Jugoslovansko Matico“ v Novem mestu) je bila prav veličastna, k čemur je največ pripomoglo zavedno kmetjsko prebivalstvo. Nasprotno pa je bila zadnja nedelja v Ljubljani udeležba na ustanovnem zborovanju za pokrajinsko podružnico naravnost klavrna. Zdi se, da bodo morali kmetje učiti meščane narodne zavednosti. V Novem mestu je bilo sprejetih več resolucij, ki jih, žal, zaradi pomanjkanja prostora ne moremo priobčiti.

(Čebelarstvo za Slovenijo) priredi v vtorek dne 29. junija enodnevní čebelarški tečaj za začetnike v vzornem čebelnjaku v ljubljanskem „Marijanišču“ z nastopnim sporedom: Ob devetih dopoldne: 1.) Narodno-gospodarski pomen čebelarstva z ozirom na našo sivko. Čebelna družina. Najvažnejši življenjski pojavi. 2.) Pogoji za uspešno čebelarjenje. Priprava in napredno čebelarstvo. Popoldne: 1.) A. Z. Panj. Praktične vaje in opravila v prvem letu. 2.) Sovražniki in bolezniki čebel. — Na tečaj so vabljeni posebno začetniki in čebelarji, ki se za sprejdanje navedene točke zanimajo. — Odbor.

(Grozna nesreča.) V sredo 16. t. m. se je pripetila na grosupeljski železniški postaji grozna nesreča. Vsem znancem priljubljeni gostilničar Anton Jacaz iz Novega mesta se je med vožnjo v Ljubljano ponesrečil. Vstopivši v že premikajoči se vlak, je prišel pod kolesa, ki so mu odrezala obe nogi skoro tik pod kolenom. Ponesrečenec, ki so ga prepeljali v ljubljansko občno javno bolnico, je oče našega nadarjenega umetnika slikarja Jacaza.

(Velik požar) je bil v Zarečici pri Hirski Bistrici. Trem posestnikom je pogorelo vse imetje. Škoda znaša okoli 300.000 lir. Zažgali so baje neki ljudje, ki so kradli kokoši.

(Iz Planine na Stajerskem.) „Slovenski gospodar“ z dne 16. t. m. še vedno rogovili. Dopisnika opozarjamo, da se kupica vina ali požirek slivovke še ne šteje med dobrodelne namene, v to je treba kaj okroglega ali sličnega. Z dobrodelnimi nameni na dan!

(Iz Hajdina pri Ptuj) nam pišejo, da se nezavedni kmet Grahar silno širokousti proti „Samostojni“, ker se mu je bilo zaenkrat s pomočjo nezavedne ženske posrečilo onemogočiti naš shod. Toda enkrat ni nobenkrat. Blagor ubogim na duhu, ker taki ne čutijo telege na vratu. Stremljenja po osvoboditvi tudi kak Grahar ne bo ustavil, ker tako stremljenje bo šlo kot vihar preko njega.

(Iz Gradšča v Prekmurju) nam poročajo, da je kovač M. računil kmetu za podkovanje šestih konjskih nog 72 kron, kar je opravil v dveh urah, a železo je dal kmet sam, oglje pa je dobil od „Gospodarske zadruge“ po 1 K 36 v. Na tako odiranje kmeta opozarjamo civilni komisariat in protiverižniški urad.

(Mednarodna komisija za ljudsko glasovanje na Koroškem) že dela v prilog Nemcem, ker namreč zahteva, naj se odstranijo mejne straže med našo in nemško demarkacijsko črto ter dovoli svoboden promet med obema conama, kar bi imelo za posledico, da bi nemški hujskači in agitatorji preplavili slovensko Koroško, obenem pa odnašali in izvažali živila. Kako bi potem izpadlo ljudsko glasovanje, si lahko mislimo.

(„Koroška Vas kliče!“) Pod tem naslovom priredi Narodni svet za Koroško informativna predavanja o Koroški, in sicer: v ponedeljek dne 28. junija v Ptuj, Marbregu, Slovenjgradcu, Laškem, Trzihu, Krškem, Litiji, Višnji gori in Velikih Laščah; v vtorek dne 29. junija v Ormožu, Šoštanj, Rogatcu, Kostanjevici, na Vrhniki, v Trebnjem in Ribnici; v sredo dne 30. junija v Slovenski Bistrici, Ljutomeru, Sevnici, Skofji Loki, Novem mestu, Kamniku, Žužemberku, in Kočevju; v četrtek dne 1. julija v Celju, Zgornji Radgoni, Gornjem Gradu, Šmarju, Brežicah, Radovljici in na Brdu; v petek dne 2. julija v Mariboru, Kranjski gori, Mokronogu, Črnomlju in Cerknici; v soboto dne 3. julija v St. Lenartu v Slovenskih goricah, na Vranskem, v Konjicah, Kozjem, Kranju, Metliki in Ložu. Vsa društva, vse korporacije in vse posameznike, katerim so se doposlali letaki in lepaki, prosimo, da jih pravočasno razdele po okolišju svojega okraja, in sicer tako, da dobi vsak večji okraj poleg letakov vsaj po en lepak. Morda bi bilo najpripravnije razdeliti jih županstvom, oziroma župnijskim uradom ali šolskim vod-

stvom. Dan predavanja je na lepkih že določen iz ekonomskih razlogov. Posameznim krajevnim faktorjem je treba preskrbeti le prostor (morda šolo ali kako drugo pripravno dvorano) za predavanje ter določiti uro. Naše somišljenike vabimo, da gredo prirediteljem povsod na roko ter mnogobrojno obiščejo predavanja.

Politične vesti.

(Naš parlament) je razpravljaj v zadnjih sedmih o novem volilnem redu. Sprejele so se določbe, po katerih se morajo nove volitve izvršiti tekom šestih mesecev po razglasitvi volilnega zakona, parlament pa se mora zbrati 14 dni po volitvah. Za čas regentovega potovanja na Hrvaško in v Slovenijo so seje narodnega predstavništva odgodene.

(Za dnevne jim gre!) Zadnje seje narodnega predstavništva so bile dobro obiskane, ker je podpredsednik dr. Ribar odredil, da se malomarnim poslancem ne izplačajo dnevne.

(Gospodarska pogajanja med Jugoslavijo in Avstrijo.) ki so se vršila več dni v Beogradu, so prekinjena baje zato, ker je naša vlada zahtevala previsoke cene za žito in živino, tako da bi Avstrija dobila celo iz Amerike živila ceneje kot pri nas. Načeloma pa se je dosegel sporazum, da se ne bo več izvažalo od nas v zameno (kompenzacija), temveč za navadno plačilo; tudi bodo smeli Nemci plačevati z našim dinarsko-kronskim denarjem.

(Novemu italijanskemu ministru) predseduje 78letni Giolitti, ki ni priljubljen pri antantnih državah, ker je bil odločen protivnik vstopa Italije v vojno. Zunanji minister je Sforza, ki je bil določen, da vodi pogajanja z Jugoslavijo. Novo ministristvo namerava izvršiti dalekosežne socialne in finančne prenosove, ako bo dobilo dovolj zaslombe v parlamentu.

(Italijanski demokratje) so poslali Wilsonu daljšo spomenico, v kateri pravijo, da gospodarstvo na Reki še vedno lopovi in špekulantje. Vsa italijanska politika glede Reke stremi za tem, da uniči Reko, reši pa Trst in Benetke. Spomenica zahteva, da se ustanovi reška država brez slovanskega zaledja, ker bi bila velika krivica za državo SHS, ako bi se ji odtrgalo zaledje.

(Umor Esad paše in Italija.) V Parizu ustreljeni voditelj Albancev, znani Esad paša, je bil prijatelj Jugoslavije in je vedno deloval na to, da se Albanija pridruži ostalim balkanskim narodom proti zunanjim pohlepnem. Vsled tega ga je Italija sovražila in nobenega dvoma ni, da je imela tudi pri njegovem umoru svoje prste. Dovolj značilno je, da je morilec Esad paše študiral na stroške italijanske vlade ter da je prišel v Pariz z italijanskim potnim listom in z italijanskim denarjem. Sicer pa bo francoska vlada uvedla glede umora strogo preiskavo. V našem parlamentu je govoril ministrski predsednik dr. Vesnić pokojnemu Esad paši sočutno posmrtnico.

(Italijanski poraz v Albaniji.) Italijani so morali zapustiti Valono ter so se umaknili na neki otok, odkoder obstreljujejo Valono. V bojih je padlo mnogo Italijanov, nad 1600 pa so jih Albanci ujeli, med njimi 132 častnikov. Albanci so zajeli tudi mnogo topov in strojne, streljiva in avtomobilov. Tepeni Italijani dolže sedaj našo beograjsko vlado, da je podpirala Albance, kar pa je obrekovanje.

(Romuni za Italijo.) Romunska vlada je sklenila, da odstopi Italiji vse žito, ki odpade letos za izvoz. Za enkrat dobe Italijani 400.000 kvintalov žita.

(Nemška vlada brez socialistov.) Dosedaj so nemško republiko vladali socialisti, ki pa so bili pri zadnjih volitvah precej poraženi. Novo vlado sestavijo pristaši centroma, ljudske stranke in demokratov.

(Revolucija na Grškem.) Grki hočejo prisiliti kralja, da se odpove prestolu ter proglasiti republiko. Kralj se še obotavlja odstopiti, a prisilila ga bo k odstopu revolucija.

(Bojkotirana Madžarska.) Dne 20. t. m. so avstrijski železničarji in poštni uslužbenci ustavili ves tovorni in poštni promet z Madžarsko. Bojkot bo trajal baje toliko časa, dokler ne prenehajo nečloveške grozovitosti madžarskega vojaštva (bele garde), ki strahuje vso deželo, in

dokler se ne zagotovi osebna svoboda, svobodno gibanje in organiziranje delavstva. Na Madžarskem je danes zaprtih 27.000 oseb, ki so bile nasprotne sedaj vladajoči kliki.

(Madžarski poštenjakovič.) Ministerialni tajnik Jelinek je izvabil raznim bankam in zasebnikom 450 milijonov kron s pretvezo, da jim prikrbi dražjo tujo valuto, ter z denarjem pobegnil.

(Batine na Madžarskem.) Madžarska vlada je uvedla srednjeveško telesno kazen za verižnike in navijalce cen ter za slučaje posebne sirovosti. Batine dobe le moški, in sicer največ 25, najmanj pa 5.

(Iz boljševiške Rusije) prihajajo obupna poročila. Večina tovarn stoji, a gladni delavci iščejo zaman dela. Promet na železnicah je skoraj popolnoma ustavljen.

Politični katekizem.

S tem, kar smo povedali doslej v „Političnem katekizmu“, smo podali in obrazložili vsaj najvažnejše stvari in najvažnejša vprašanja v okviru, ki smo si ga že v začetku določili. Ker se pa čujejo dandanes pogosto tožbe, da enemu ali drugemu ta ali ona zadeva ni zadostj jasna, smo se namenili, da pojasnimo v nastopnih odstavkih še tako stvarino, o kateri mislimo, da je nekake razlage, oziroma obrazložitve, jako potrebna.

Kaj je „centralizem“?

Beseda „centralizem“, ki jo slišimo pri nas zadnje čase prav pogosto, posebno, kadar se govori o državni uredbi, pomeni zahtevo, po kateri naj se vse državno delovanje in vsa državna uprava centralizirata, t. j. osredotočita (latinski izraz centrum znači po naše središče), v eno samo osrednjo oblast, vsled česar bi odpadle pokrajinske ali deželne, okrajne in občinske avtonomije. Ljudi, ki se zavzemajo za tako državno upravo, imenujemo „centraliste“.

Kaj je „decentralizacija“?

„Decentralizacija“ je nasprotna struja „centralizacije“ v toliko, da zahtevajo „decentralisti“ avtonomijo za dežele ali pokrajine. Tiste, ki so za tak način državne uredbe, nazivljemo z „decentralisti“.

Kaj je „federalizem“?

Beseda „federalizem“ izvira iz latinščine, kjer pomenja „foedus“ toliko kot „vez“ ali „zveza“. Ta beseda predstavlja v našem zmislu zahtevo, da se pripoznaj n. pr. Jugoslavija za skupno zvezno državo, v kateri pa bi posamezni deli postali nekake samostojne državice, katere vse skupaj bi tvorile „zvezo držav“ (podobno kakor v Švici) in katere bi skupno predstavljale, odnosno sestavljale, Jugoslavijo. Privrženci take državne sestave se imenujejo „federalisti“.

„Federalizem“ je v nasprotju tako s „centralizmom“, kakor tudi s popolnim „separatizmom“, ki zahteva, da bi se n. pr. prej omenjene državice ne združile v Jugoslavijo v eno državno telo, marveč bi se ločile in bi vsaka izmed njih postala zase popolnoma samostojna in neodvisna država. Ljudje, ki streme za „separatizmom“, so „separatisti“.

Kdo je „monarhist“?

„Monarhist“ je tisti, ki se zavzema za monarhijo, t. j. za vlado ene osebe, enega vladarja (pri nas za vlado kralja). V naši Jugoslaviji bi pri tem prišli v poštev skoro gotovo dve obliki monarhije, in sicer ali dedna ali pa parlamentarna. Najugodnejša je za ljudstvo parlamentarna monarhija, kakršne so n. pr. na Angleškem, v Italiji, v Belgiji in na Holandskem, kjer imajo odločujočo besedo parlamenti teh držav.

Monarhističnemu gibanju je nasprotno republikansko gibanje, ki noče vladarja v osebi kralja, ampak hoče imeti predsednika, katerega si izvoli ljudstvo za gotovo vrsto let.

Po povedanem razločujemo tedaj „monarhiste“ in „republikance“.

Ali bi bila v Jugoslaviji umestnejša monarhija ali republika?

Nepriistranski opazovalec bo potrdil, da se je treba pri nas vsekakor preje ogrevati za monarhijo kot pa za republiko (ljudovlado), kajti naše razmere za enkrat prav gotovo ne prenesejo

republikanske vlade. Želja po republiki je sicer lepa, a iz gospodarskih in splošopolitičnih ozirrov se dandanes ne kaže potegovati za republiko, ker ni v državnem ustroju še nikake stalnosti in urejenosti in ker sta tudi vzgoja in naziranje pretežne večine prebivalstva protirepublikanska. Parlamentarna monarhija je skoro isto kot republika, ker odloča v prvi vrsti le ljudstvo. Razlika obstoji samo v tem, da se določi (izvoli) kralja za daljšo dobo, predsednika republiki pa samo za nekaj let. Parlamentarna monarhija v naših razmerah ni nikako zlo, ampak po treznem preudarku edino mogoča državna oblika. (Pri tem je pa treba zlasti še pomisliti, če je v Jugoslaviji sploh še mogoča zahteva po republiki, odnosno če je sploh mogoče tako zahtevo legalnim potom uveljaviti.)

Kaj je „koalicija“?

Pod „koalicijo“ se razume stanje, če se n. pr. posamezne politične stranke dogovore, da bodo nastopale združeno pri skupnem delu, odnosno da bodo postopale skupno v interesnih zadevah.

Gospodarstvo in gospodinjstvo.

(Ali smemo res pričakovati bogato letino?)

Z našimi bodočimi kmetijskimi pridelki že davno barantajo tuje države. Angleži so že natančno izračunili, koliko bo Jugoslavija izvozila. Bojimo se, da so bili taki računi prezdogni. Vsled neprestanega deževja letina nikakor ne kaže več tako sijajno, kakor se je dozdevalo prejšnji mesec. Pokošeno seno gnije, stoječe pa stari. Žito polega, sadje postaja črvido in odpada, vinogradi se palijo, a zorenje zaostaja. Poljski pridelki bodo torej imeli visoke cene, posebno, ker kažejo po drugih državah slabo. Letošnja ameriška in avstralska žetev bosta celo zaostali, z žetvijo v Rusiji se sploh ne more računati, na Angleškem se je zmanjšalo pridelovanje žita za 400.000 orolov in Južna Amerika je že prepovedala izvoz žita. Ako bodo naši ministri vse to premislili, gotovo ne bodo izdajali kar na slepo izvoznice za naše žito.

(Padanje cen — špekulacija.) Zadnje čase se sliši povsod o padanju cen in tujih valut ter o dviganju naše denarne vrednosti. Vse skupaj pa je le špekulacija in igra borz. Treba je velike previdnosti in nezaupnosti.

(Sprememba izvoznih carin) se izvede v najkrajšem času, ker je vlada sama uvidela, da so nekatere carine previsoke, druge pa sploh nepotrebne.

(Kako smo potrpežljivi!) Da se bo zredilo dovolj živine za izvoz, se v naši državi dvakrat v tednu prepove klanje živine. Istočasno pa bremo, da je dovolilo ministristvo izvoz 10.000 prasičev in sedaj še 1000 volov na Češko. Zaslужili bodo le izvozniki.

(Novi kolki) so se kar čez noč uvedli, stari pa razveljavili. Tako važne spremembe bi se vendar morale dosti poprej razglasiti.

(Izvozna carina na vino) je znižana od 100 dinarjev za 100 kilogramov na 5 dinarjev za hektoliter. Tudi carina na izvoz žganja se bo znatno znižala.

(Izvoz starega fižola v inozemstvo) je izjemno dovoljen v neomejeni količini, toda proti plačilu predpisane izvozne carine in zavarovanju valute. Ta svoboda izvoza naj traja, dokler se ne pridela fižol nove letine, t. j. do dne 31. avgusta 1920.

(Izvoz hmelja in ječmena dovoljen.) Ministristvo je dovolilo izvoz hmelja, izvoz ječmena pa le do 30. t. m.

(Izvozna carina za sadje znižana.) Finančno ministristvo je znižalo carino na sveže zgodnje sadje na 2 dinarja za 100 kg. Seveda je prišlo znižanje šele sedaj, ko črešenj sploh že več ni.

(Sajenje tobaka dovoljeno.) Zadnje čase je postal tobak za pipo tako redek, da ga kadilci v Ljubljani na svoje karte že ves mesec niso dobili niti zavojčka. Sedaj je vlada dovolila, da se bo smel s prihodnjim letom v Sloveniji saditi tobak, v prvi vrsti tobak za pipo. Dó druge žetve pa je še daleč.

(Kdor ima uvoznice nemško-avstrijskega blagovno-prometnega urada) takozvani „Importschein“, naj ga takoj pošlje podružnici „Centralne uprave“ v Ljubljani, ki bo nato stranke obvestila, če se jim dovoli uvoz ali ne.

(Mlinarji) dobe lahko nekaj svile za sata št. 7 (široke 102 cm) pri uradu za pospeševanje obrti v Ljubljani.

(Za povzdigo našega brodarstva in za organizacijo pomorstva) se je ustanovilo v Beogradu za vso Jugoslavijo društvo „Jugoslovenski Galeb“.

(Narodna banka,) ki ima isti pomen kakor ga je imela nekdanja Avstro-ogrška banka, ustanovi svoji podružnici tudi v Ljubljani in v Mariboru.

(Skodove tovarne v Plznju,) v katerih so poprej izdelovali topove in druga morilno orožje, so sedaj preurejene tako, da bodo izdelovale do 250 novih lokomotiv na leto.

(Zagreb dobi 25 vagonov sladkorja) proti temu, da izvozi v zamenjavo mestna aprovizacija 75 vagonov svinj na Češko.

(Cene masti so se znižale) v Beogradu od 15 na 10 dinarjev. Pričakuje pa se še nadaljnega zniževanja.

(Tudi Grška se zanaša na našo žetev,) in sicer upajo v naši državi dobiti ves primanjkljaj 180.000 ton žita. V našem ministrstvu računajo, da bomo imeli za izvoz prebitka na žitu 100.000 vagonov.

(Cene blagu v Ameriki.) Čevlji, ki so še nedavno veljali 30 dolarjev, se dobe danes za 5 do 6 dolarjev, a obleke, ki so veljale 90 dolarjev, pa za 36 dolarjev. Take cene je doseglo pametno prebivalstvo po mestih, ki je nosilo stare zakrpane čevlje in staro zakrpano obleko ali pa si kupovalo najcenejše blago.

(Rožičenje sliv.) Poznam nekaj občin, ki se razprostirajo na južnih obronkih orliškega gorovja, kjer se slive (sad) že nekaj let dosledno zrožičijo ter potem odpadejo. Bolezen, ki povzročuje ta pojav, imenujemo rožičenje sliv ali trobljenje. To je še prav malo znana rastlinska bolezen, ki pa dela v spredaj omenjenih krajih ogromno škodo. Slivna drevesa ne nudijo namreč nobenega sadu več in obstoji njih vrednost kvečjemu še v lesu. V kolikor vem iz opazovanj, napada bolezen le sad. Bolezen se pojavi navadno tekom meseca maja, čim so dosegle slive (sad) gotovo velikost. Napadeni sad pobeli, oziroma porumeni in doseže v kratkem času nadnaravno velikost zrele slive, pri čemer se zrožiči in tekom treh tednov do enega meseca odpade. Čudno je, da so slive v 354 km oddaljenih dolinah povsem zdrave, kar sem mogel posebno letos ugotoviti. Vremenske razmere dozdevno sploh ne vplivajo na bolezen ter na njen pojav in razvoj. Kakor sem čul iz ust priznanega sadjerejca, bilo bi edino uspešno protisredstvo zbira-

nje in sežiganje odpadlega sadu ter pomlajevanje in precepljanje slivnih dreves s cepiči zdravih sliv. Za svojo osebo smatram vsekakor za važno, da bi se z bistvom te bolezni in nje uspešnim zatiranjem naši sadjerejci pobliže seznanili. Tu pa imajo besedo naši sadjarski strokovnjaki.

Obrtnik.

(Izlet obrtnikov na Koroško,) ki se je nameraval prirediti v dneh 27. do 29. junija, se je zaradi prestolonaslednikovega prihoda v Slovenijo preložil na nedoločen čas.

(Vsa obrtna društva Slovenije) se prosijo, da naznanjajo svojim članom shode in zborovanja v „Kmetijskem listu“ (pod naslovom „Obrtnik“), ker je med obrtniki najbolj razširjen stanovski list. Isto velja tudi glede člankov, dopisov in oglasov (inseratov), kar naj tudi obrtniki — člani in nečlani — vpoštevajo, ker se s tem društvom prihrani mnogo dela in stroškov z ozirom na visoke poštno pristojbine. Obrtniki, na dan z glasovi za našo povzdigo in naš napredek ter za boljšo bodočnost obrtnega stanu!

(Shod obrtnega društva za Novo mesto in okolico) se vrši v nedeljo dne 6. julija ob pol dveh popoldne (po novi uri) v društveni dvorani v „Narodnem domu“. Vsled važnosti so vabljeni tudi nečlani obrtniki in sosedna obrtna društva. Člani naj prinese s seboj izkaznice „Posmrtne družbe“.

(Obrtna organizacija [načelstvo Novo mesto]) opozarja vse krajevne odbore bivše SGOS., da se odzovejo obveznostim, sklenjenim dogovoroma s SKS. ter vpošljejo nemudoma natančen seznam članov, dohodkov in stroškov kakor tudi preostanke, dalje zapisnike sej, načelstvu obrtne organizacije, ki daje tudi vsestranska pojasnila in potrebne nasvete. — Načelstvo.

(10.000 kron za ubožne obrtnike slovenske narodnosti) je zapustil poleg mnogih drugih volil raznim društvom pokojni g. Josip Lenče, narkar opozarjamo vsa obrtna društva.

(100 kron za siroto brez staršev), ki je potrebna podpore in je obrtniških staršev (moškega ali ženskega spola), je dal na razpolago neki član obrtnega društva v Novem mestu. Kdor bi vedel za kako tako siroto, naj pošlje po županstvu potrjeno prošnjo na načelništvo „Obrtne organizacije“ v Novem mestu ali pa na „Obrtno društvo“ istotja.

(Mlinarji!) Svile za sata št. 7 ima obrtno društvo za Novo mesto in okolico še nekaj

metrov na razpolago po stari ceni. Dobi se pri g. Koširju v Novem mestu na glavnem trgu.

(Klej za mizarje in obrtnike-društvenike) je po nizki ceni na razpolago pri g. Avsecu, vrvarju v Novem mestu.

(Gorilni špirit in fin alkohol za obrtnike) se dobi z društveno izkaznico po nižji ceni še nekaj dni pri g. Kendovi v Novem mestu.

Izjava.

Podpisano uredništvo „Kmetijskega lista“ je v št. 19 z dne 6. maja t. l. priobčilo med dopisi notico z nadpisom „Sv. Anton v Slovenskih goricah“, v kateri osebno napada domačega g. kaplana in ga dolži grdi lastnosti in dejanj.

Ker se čuti g. kaplan Ivan Kotnik s to notico užaljenega, je naperil proti nam tožbo.

Tem potem lojalno izjavljamo, da nismo imeli namena žaliti g. kaplana Kotnika, da nismo imeli najmanjšega povoda za svoje očitke in da se je notica pomotoma vrnila v naš list.

G. Ivanu Kotniku, kaplanu pri Sv. Antonu v Slovenskih goricah, se zahvaljujemo, da je odstopil od kazenskega preganjanja, in se zavezujemo plačati dijaški kuhinji v Mariboru 200 kron kot globo ter stroške njegovega zastopnika.

V Ljubljani, dne 14. junija 1920.

Uredništvo „Kmetijskega lista“.

Dipl. agr. A. Jamnik s. r.

Izjava.

Podpisani smo g. Josipa Plepelca, župnika pri Sv. Emi, ovadili knezoškofijskemu ordinariatu, da „je on eno zadružnico iz Marijine družbe imenoval, da je vdovica po odislem vrlem kaplanu g. Rakunu in to celo s prižnice“.

K temu nas je zapeljal g. kaplan Jože Pretnar.

Mi priznavamo, da je ta ovadba popolnoma neutemeljena in krivična, obžalujemo svoje dejanje, prosimo g. župnika za odpustanje, se mu zahvaljujemo, da je odstopil od nadaljnjega sodnega postopanja proti nam in dovoljujemo, da se ta izjava na naše stroške objavi v „Slovenskem gospodarju“, v „Straži“ in v „Kmetijskem listu“.

Vse stroške se zavezujemo plačati nerazdelno.

V Smarju pri Jelšah, dne 15. junija 1920.

Martin Čanžek, s. r. — Terezija Drogenik s. r. — Marija Mlinarič s. r. — Ema Kolenc s. r. — Antonija Stiplošek s. r. — Ljudmila Mesiček s. r.

Mali oglasi.

Več sodarskih pomočnikov in vajencev

sprejme v trajno delo Franjo Repič, sodarski mojster v Ljubljani, Kolezijska ulica št. 18 (Trnovo). Hrača in stanovanje prosta.

Učencem za mlinarsko obrt,

od 14 do 16 let star, poštenih kmetijskih staršev, se takoj sprejme

Kje? pove upravništvo tega lista.

Prodajam 12 do 14 hl rdečega vina, lahko tudi s posodo vred. — Franc Kogovšek, Dravlje 58, p. št. Vid nad Ljubljano.

Kmetje!

Ako imate kaj na prodaj, ako hočete kaj kupiti, ali česa iščete, priobčujte v našem listu. Velikost pričujočega poziva stane za „Male oglase“ 24 K, polovica tega prostora 12 K. Najmanjši oglas 8 K.

Denar pošiljajte vedno naprej!

Jugoslovanski kreditni zaved v Ljubljani

Marijto trg 8, Wolfova ulica 1 — Podružnica v Murški Soboti

obremena hranilne vloge in vloge na tekoči račun s čistimi prometom v prvih treh mesecih nad 10.000.000 kron.

4%

brez polbitka rentnega davka. Ustanovljen septembra 1919. Neposredno pod državnim nadzorstvom.

SVETLA

elektrotehnika — tehnika

baterije, žarnice, namizne, stropne, stenske in karbidne svetiljke vseh velikosti po najnižjih dnevni cenah:

J. Pogačar v Ljubljani na Mestnem trgu št. 25.

Proda se mlatilnica z retom in tresalom v Zgornji Šiški št. 32.

Primešaj krmi Mastin!

Enkrat na teden primošaj krmi pest rodilnega praška Mastin. Ob pomanjkanju krme, ko se uporabljajo nadomestna sredstva za krmila, pa ga primešaj dvakrat. Dietetični prašek Mastin je dobil najvišje kolajne na razstavah v Londonu, v Parizu, v Rimu in na Dunaju. Tisoči gospodarjev hvalijo Mastin, ko ga enkrat preizkusijo, in ga ponovno rabijo. 5 zavojev praška Mastin zadostuje za šest mesecov za enega prasica ali vola. — Ako se Mastin pri vas v lekarnah in trgovinah ne dobi, potem ga naročite po pošti. 5 zavojev Mastina stane K 30-50 poštnine prosto na dom.

Mazilo zoper garje (naftamazilo) uniči pri ljudeh garje, lišaj, srbečico, kožne bolezni, izpušča je. Pri živini uniči garje. En lonček po pošti K 12-50.

Lekarna Trnkoci

v Ljubljani (Kranjsko) zraven rotovža.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani, Stritarjeva ulica št. 2.

Podružnice: v Splitu, Trstu, Sarajevu, Celovcu, Gorici, Celju, Mariboru in Borovljah; ekspozitura v Ptuj.

Delniška glavica z rezervnimi zakladi okrog 50.000.000 kron. — Brzjavni naslov: Banka, Ljubljana.

Sprejema vloge na knjižice in tekoči račun protti ugodnemu obrestovanju. Telefon št. 261. Kupuje in prodaja vse vrste vrednostnih papirjev, valut in dovoljuje vsakovrstne kredite.